

Formanden skitserer kort selskabets 50-årige historie.

Deres Kongelige Højhed, Exelencer, kære gæster og kære Tordenskiolds-Venner, Lad mig starte min lille tale med at stille et retorisk spørgsmål. Hvorfor fascinerer Tordenskiold os stadig, den dag i dag? Det gør han, fordi det han står for stadig er relevant. Det gør han, fordi han var stor i ord i og handling samt i besiddelse af egenskaber, som vi også værdsætter i dag.

Tordenskiold troede på sig selv og sine egne evner. Han turde. Han var dristig, men også talentfuld, dygtig og modig. Han var ildsprudlende og iværksættende, men også stålsat, ihærdig og vedholdende. Og ikke mindst var han en farverig, gudsbenådet vindende søkrieger og vovehals, som i det meste af sit liv var på de rigtige steder på de rigtige tidspunkter, og som turde være det!

Ja, - men havde han da ikke nogen dårlige sider? Jo da, - mange - vil nogen mene. Der er adskillige beskrivelser af, at han f.eks. også kunne være utålmodig, hidsig, ubehagelig, opfarende og utålelig. Tordenskiold var som fleste mennesker er - en sammensat personlighed. Men det gør ikke hans bedrifter mindre. Tordenskiold var gjort af det stof, som søhelte skabes af, og han er en af de største søhelte vi har haft i den dansk-norske søkrigshistorie.

Tordenskiolds lynkarriere og farverige liv og bedrifter er blevet beskrevet i utallige bøger. Digtere som Oehlenschläger og Drachmann har hyldet ham på vers, og de mange anekdoter og historier om hans bedrifter er blevet beskrevet i bøger, og er blevet folkeeje. Det mest fantastiske er, at der stadig skrives og udgives seriøse bøger om Tordenskiold. Senest for to dage siden den 26. oktober biografien: Peter Wessel Tordenskiold, skrevet af historikeren og forfatteren Dan H. Andersen, som også er til stede her i dag.

Selskabet Danske Tordenskiold-Venners formål er bl.a.: At ære Tordenskiolds minde, og at udbrede, fremme og vedligeholde kendskabet til Tordenskiolds liv og bedrifter. Det gør vi bl.a. ved mindes og markere ham på værdig vis. F. eks. som vi har gjort i dag. Men også gennem studier, foredrag og kulturelle arrangementer.

Det er også Selskabets formål at medvirke til at udbrede kendskabet til Søværnets aktiviteter, og at hædre militært personel i søværnet, der handler i Tordenskiolds ånd. Det personel i søværnet, der tør og gør en forskel, når det gælder. Tordenskiold turde og gjorde en forskel i sin samtid, og alle Selskabets prismodtagere har hver især turdet og gjort en forskel med deres heltegerninger. Også det vil Selskabet

gerne markere, og gerne som vi har gjort det i dag, med tildelingen af årets pris til frømandene.

Selskabet har 50-års jubilæum. Og hvis jeg skulle føre jer igennem Selskabets 50-årige historie her, vil det blive en meget lang tale – selv hvis jeg skulle gøre det kort – så det gør jeg ikke. I stedet vil jeg kort omtale et enkelt nedslagspunkt.

Jeg kan dog til min store glæde annoncere for vore medlemmer, at den fulde og hele historie om Selskabets 50-årige virke nu er skrevet ned og redigeret med tekst, billeder og illustrationer til ét samlet jubilæumsskrift på over 100 sider, og at medlemmerne vil få tilsendt jubilæumsskriftet i december måned som en julegave. Jeg vil selvfølgelig også sørge for at overbringe de første eksemplarer af jubilæumsbogen til Hans Kongelige Højhed Kronprinsen, som har udvist Selskabet den store ære og glæde at være til stede her i dag.

Grunden til at vi ikke har udgivet bogen på nuværende tidspunkt er, at de sidste 9 sider i bogen skrives i ord og billeder i dag. Bestyrelsen har ønsket og besluttet, at dagens fejring af Tordenskiolds 325-års fødselsdag samt Selskabets 50-års jubilæum skal med i bogen.

Som nedslagspunkt har jeg valgt begyndelsen. Det hele startede med nogle få, men dedikerede og handlekraftige mennesker i 1965. Og lad mig hertil bruge et uddrag af den øjenvidne skildring som stifteren Egon Friisagers hustru – fru Inge Friisager – giver heraf i jubilæumsbogen: Jeg citerer -

” Ja, faktisk startede det i 1929, hvor min mand til sin 12-års fødselsdag fik bogen Tordenskiold – Dansk Historisk Roman. Egon blev grebet af Tordenskiolds liv og skæbne, og siden da lagde han hvert år på søheltens fødselsdag den 28. oktober en buket røde og hvide nelliker ved sarkofagen i Holmens Kirkes kapelsal. Dette foregik i al ubemærkethed, og ville blot være fortsat således, hvis ikke der var sket noget søndag den 24. oktober 1965. Da ringede en af hans gode venner og sagde: ”Du kan godt begynde at slibe din sabel, for kommandør Bergesen siger i Politiken i dag: Tordenskiold må hjem – nu! Min mand fik fat i avisen og blev meget ked af den barske tone i interviewet med krav om, at et dansk krigsskib skulle sejle Tordenskiolds sarkofag til Trondheim, med ankomst på Dynekil-dagen den 8. juli 1966.

Det var Tordenskiold-forskeren, den norske kommandør Olav Bergesen fra Trondheim, der havde fremsat udtalelsen. Efter at have grublet lidt over det, fik min

mand den ide, at invitere kommandøren til København til Tordenskiolds 275-års fødselsdag fire dage senere. Jeg forestillede mig ikke, at kommandøren ville sige ja, for de to herrer kendte jo ikke hinanden; men pr. telefon blev invitationen straks accepteret. Da kommandøren var en ældre herre på 85 år, ville han imidlertid gerne have sin svigerdatter med, så det blev aftalt, at de skulle ankomme onsdag den 27. oktober om aftenen. Der blev nu stor travlhed med at arrangere besøget, og onsdag aften stod vi så i lufthavnen med et norsk og et dansk flag. Ud kom en statelig herre med en sort bredskygget hat, sort slængkappe og sølvknappet stok. Han stod rank og stirrede ud over ankomsthallen, og da han fik øje på de to danskere, der stod og viftede med flagene, løftede han stokken og råbte, så det gjaldede: "Vi vil vinde". Min mand ænsede det ikke, stak sit flag over til mig, og ilede hen for at modtage vores norske gæster. Jeg fulgte efter og tænkte: "Hvad har vi dog rodet os ud i"? Kursen blev straks sat mod hotellet, hvor kommandøren tog plads i en af de store stole i foyeren, mens bagagen blev bragt op, og så sagde han: "Så er jeg klar til modtage pressen". Mit mod sank yderligere, for vi havde ikke arrangeret noget med pressen. Men min mand klarede situationen ved at foreslå lidt natmad, så vi kunne drøfte det hele. Vores plan for de næste dage blev fremlagt, kommandøren nikkede blot ind imellem, så vi håbede, at planen var accepteret, hvilket svigerdatteren bekræftede.

Torsdag formiddag den 28. oktober kørte vi først til Holmens Kirke, hvor vi lagde krans ved Tordenskiolds sarkofag. Derefter holdt kommandør Bergesen og en af Holmens Kirkes daværende præster, dr. theol. Børge Ørsted, hver en kort tale. Meget smukt og fint. Turen gik så til Nyholms Hovedvagt, Under Kronen, hvor chefen for Flådestation København, kontreadmiral Bahnsen modtog os med et glas champagne. Min mand takkede admiralen for modtagelsen og kommandør Bergesen for tilstedeværelsen på denne dag, og så fortsatte han direkte henvendt til kommandøren: "I dette øjeblik stifter jeg Selskabet Danske Tordenskiold-Venner, og de, hr. kommandør, er hermed udnævnt til vort første æresmedlem. Lad os skåle på et godt samarbejde mellem Norsk Tordenskiold-Forbund og Selskabet". Vi rejste os, og kommandør Bergesen holdt en meget bevæget tale. Der var en ganske speciel stemning over denne stund.

Under samværet de næste dage, hvor vi bl.a. besøgte Tordenskiolds lejlighed i Strandgade nr. 6, Rigsarkivet og Frederiksborgmuseet, blev der udelukkende talt om Tordenskiold og hans bedrifter, så til sidst fandt min mand, at han selv måtte komme ind på det store problem med sarkofagen. Han anførte alle sine argumenter

for, at sarkofagen burde forblive i Holmens Kirke. Han nævnte bl.a. det stærke tilhørsforhold, som Tordenskiold havde haft netop til Holmens Kirke. På hans tid som kadet, kom han faktisk i kirken hver dag. I Nidarosdomen i Trondheim derimod havde Tordenskiold aldrig sat sine ben, da bygningen jo først var blevet opført senere. Vores gæst kommenterede overhovedet ikke min mands indlæg.

Den følgende dag skulle hjemrejsen foregå, og først i lufthavnen skete der noget. Min mand og jeg blev begge inviteret til Trondheim den 8. juli 1966, på 250-års dagen for slaget i Dynekilen, og så kom den melding vi ikke havde turdet håbe på. Kommandøren sagde: " Nu rejser jeg tilbage og meddeler styrelsen, at jeg efter vore drøftelser føler, at sarkofagen bør forblive i Holmens Kirke. Wessel slægten vil jeg også tage kontakt med, og så må vi se". Efter den dramatiske ankomst få dage tidligere var det en helt uventet og fantastisk afrejse, så det blev til omfavelse og et hjerteligt på gensyn.

Som efterskrift kan jeg så tilføje: Tordenskiolds sarkofag forblev som vi ved i Holmens Kirke, og Selskabet Danske Tordenskiold-Venner, der var blevet født på så dramatisk vis er her også stadig.

Det positive var, at Selskabet igennem de efterfølgende år fik og udbyggede mange meget nære kontakter og venskaber til ligesindede nordmænd. Kontakter og venskaber som vi holder fast ved, og som Selskabet fortsat udbygger. Man behøver bare at bevæge sig rundt her i aulaen i dag for at møde repræsentanter fra det officielle Norge, fra Den Norske Marine, fra vort norske broderselskab Hvite Ørn, og fra Den Norske Forening i Danmark. Og det er ikke kun ved Tordenskiolds runde fødselsdage og Selskabets jubilæer at vi oplever dette. Det sker hvert år når vi markerer Tordenskiolds fødselsdag, og stor tak for det. Ja, faktisk er det sådan, at flere af jer er blevet medlemmer af Selskabet.

I de første mange år frem til 1992 var Selskabet under ledelse af stifteren, Direktør Egon Friisager, og efterfølgende som et Selskab med vedtægter, generalforsamling og en medlemsvalgt bestyrelse samt et årligt kontingent. Vi kan nu fejre vores 50-års jubilæum, og er som Selskab betragtet mere levedygtigt end nogensinde. Vi opfylder vores mission, der stadig er lige relevant, og vi har mere end 230 medlemmer der er bredt forankret, såvel i det danske som i det norske samfund, men alle med stor interesse for Tordenskiold og det danske søværn, og lykkeligvis kommer nye medlemmer til for dem vi må sige farvel til.

Vi har et velfungerende samarbejde med alle vore interessenter og samarbejdspartnere, og jeg vil på medlemmernes vegne gerne benytte denne lejlighed til at takke alle de legater, fonde, myndigheder, institutioner, virksomheder og enkeltpersoner der har været os behjælpelige med at understøtte og skabe rammerne for denne flotte fejring af Tordenskiolds 325-års fødselsdag og Selskabets 50-års jubilæum. Stor tak til jer alle.

En særlig tak skal lyde til Kongehuset, og specifikt til Hans Kongelige Højhed Kronprinsen for deltagelsen i dagens arrangementer. Det betyder utroligt meget for os i Selskabet, at De er her i dag.

Jeg vil afslutningsvis bede alle om, at udbringe et trefoldigt leve for Selskabet Danske Tordenskiold-Venner. Selskabet længe leve: Hurra – hurra – hurra.

Tak for opmærksomheden.